

VULKAN YATAĞINDA KÖZLƏR YANIRDI

(Əvvəli ötən sayımızda)

Səhra Rzayi: - Unudulmuşlar ölkəsi Nizaməddin Şəmsizadə... Onun haqqında danışmaq üçün açar elə Əli Rza Xələflinin sözləridir: «Bu necə dövrəndi, necə güzərandı?» «Ağrılara dözməli olacaqsan, - dedim. - Vətənin bədəni neçə yerdən amputasiya olunub. Vətən necə dözürlü?.. Mən də dözərəm». Əli Rza Xələflinin bu yazısını dəfələrcə oxudum və hər oxuduqca göz yaşlarıma mane ola bilmədim. Və beləcə ağlamışam. Şairimiz deyir ki: «...Hər görüşün öz yükü, öz ağırlığı var». Belə yazıları təkcə təəssürat üçün oxumurlar. Belə yazılar adamdan çıxış yolu tələb eləyir. Mən belə düşünürəm ki, hər bir gördüyümüz haqsızlığın «öz yükü, öz ağırlığı var». Bilən və fikir verən olursa, Ə.R.Xələfli demiş «söhbət sıradan bir adamdan getmir...» Ustadın sosial şəbəkədə yayılmış «Vulkan yatağında közlər yanırdı» yazısında bir sual var. Bu yazının baş sualıdır: «Bəs kimdir Nizaməddin Şəmsizadə?» - Xələfli bu sualı qoyur və özü də cavab verir: «Bir qərinə ərzində ədəbi-estetik düşüncəmizdə istiqamət verən zəka işığından danışırıqsa... o mənim qeyrisinin dostu, övladlarımların atası... ola bilər» - dediklərinə nə sözümlər. Axı həm də ustad demiş «İndiki halda o, xalqın sərvətidir. Yüz ildə təzahür edə bilən intellekt xalqın sərvətidirsə, demək, birbaşa dövlətin mülkiyyətidir». Dövlətin mülkiyyətini də həm vətəndaşlar, həm də hökumətin humanist siyasəti qoruyub saxlayır. Belə olan halda mən Ə.R.Xələflinin qəti sualına necə etiraz edə bilərəm: «Xalqın kimliyinin özü olan alimi necə unutmaq, görməzliyə vurmaq olar?» Elə bildirdim ki, təkcə cənubda - mənim yaşadığım ölkədə alimlərə və böyük insanlara haqsızlıq və daha doğrusu, hörmətsizlik olur. Burada onlar tərki vətən edib başqa ölkələrə yerləşirlər. Və qalanlar da dövlət tərəfindən azarlanmasa da, xalq tərəfindən azarlanır. Niyə ki, onların hər birinin ölüm xəbəri sosial şəbəkədə paylaşırkən, onları dəfələrcə öldürüb birdən dirildir. Sən demə ki, Azərbaycan deyib, Vətənimiz deyib bağrımıza basdığımız, ümid evi bildiyimizdə ölkə unudulmuşlar ölkəsi imiş. Mən adi insanların qınamıram, bəlkə, kimsə cəsarət göstərərək «mən də varam» demir. Bəlkə də - deyə bilməz. Amma bu ulduzları söndürüb və onların işıqlarını qoruyan məmurları və imkanlı insanları qınayıram. Xələfli deyirsə ki, «Camı ilə, qanı ilə millətin işığını qorumaq istəyən ürək sahibi görəkdir sözü ünvanına çatdırırsın». Onda biz niyə susaq? Böyük alimlərimiz və şairimiz Əli Rza Xələfli və Asif Rüstəmli başda olarkən bəlkə, hər birimiz bir səs olub və birlikdə sönməkdə olan ulduzlarımızın səsini lazım olan yerlərə çatdırmaq.

Xələfli yazır: «Nizaməddin Şəmsizadə ədəbiyyatda və sənətdə dövlətin mədəniyyəti əsaslarını yaradan əsas simalardandır. Bu gün dövlətimizin humanist siyasəti dünyada təqdir olunur. Professor Nizaməddin Şəmsizadəyə dövlət təqaüdü ayrılarsa, bu olar böyük dəyər. Onun dəyərlərimiz uğrunda mübarizəsinin cüzi bir hissəsinə cavab olar». - İndi siz deyir bu sözlərə mən nəyi əlavə edirəm?

Əli Rza Xələfli: - Hörmətli Səhra Rzayi, sənə zəngin təbiətin, insanlıq ucalığının yaxından görünür. Mən sənə qəlb genişliyinə heyran oldum... Sənə kimi övlad olan xalqın ruhu ölməzdir... Tezliklə daha ümidli günlərdə görüşürük... Sağ ol... Var olsun sənə kimi qızları yetirən ailələr...

Səhra Rzayi: - Təşəkkür edirəm və inanıram ki, burda yazılan rəylər bir səs olub və yerinə yetiriləcəkdir. Çünki alimimiz Nizaməddin Şəmsizadə və onun kimi böyük alimlərimiz ki, illər boyu zəhmət çəkib və bu xalqın elmini və ədəbiyyatını zənginləşdirən olublar. Bu yaşda rahat-çılıqda olub və rahat yaşamaqlıdır.

məddin Şəmsizadə haqqında «Vulkan yatağında közlər yanırdı» yazımı oxumusan. Mən bu yazını çəkiyə gəlməz ağrı ilə yazmışam. Hiss elədim ki, sən də duymusan. Gördüm ki, böyük alimin faciəli taleyi səni də narahat edir. Özün də çıxış yolu kimi köməyi dövlətimizdə görürsən. Təəssüf ki, görkəmli alimə yaxın olan bir çox həmkarları bu barədə heç düşünmürlər də. Əziz dost, bir-birimizi görə bilməsək, dövlət bizi necə görür? Hər halda sənə çox dəyərli bir ziyalının taleyinə bu cür səmimi, doğma münasibətin mənə də üzü gələcəyə inam doğurdu. Bir daha inandım ki, bu dünyada da insanlığa biganə qalmayanlar var. Yəqin ki, bu axşamın bir səhəri də olar. Özünü söz adamı, qələm adamı bilən hər bir müasirimiz böyük alim Nizaməddin Şəmsizadənin taleyinə biganə olmamalıdır. Səmimi münasibətə görə bir daha təşəkkür edirəm.

İltimas Səlimi: - Əli Rza müəllim, oxudum yazınızı, dəhşətli yazıdı!

Aydın Hüseynov: - Əli müəllim, yazınızı diqqətlə oxudum. cəmiyyəti çox məsələlər barəsində xəbərdar edirsiniz.

Əli Rza Xələfli: - Sağ ol, Səhra Rzayi... Tanrı işıqlı insanları qorusun. Bizdən də uzaq Zəncan ellərinə salam söylə.

Yusif Nəğməkar: - Qeyrətli qardaşım, Əli Rza Xələfli! Böyük alim, dəyərli ziyalı, sədaqətli vətəndaş, professor Nizaməddin Şəmsizadənin səhəti ilə bağlı çəkdiyin səfərbərlik - köməkdarlıq - qayğıkeşlik harayın birmənalı olaraq hər birimizin sənə təbiri ilə səslənən (və reallığın əksi olan) haqq səsimizdir! Haqq yerini alar, inşallah!

Ələddin Əzimli: - Bəri başdan deyim ki, çox mehriban dost, səmimi bir insan olan professor Nizaməddin Şəmsizadənin əvəzsiz elmi araşdırmaları, çoxsaylı fundamental kitabları yüzrlərlə sanballı məqaləsi bu xəbəri eşidəndə məni yerimdən oyatdı. Tələbəlik illərimiz, sonrakı görüşlərimiz - o xoş günlərimiz yadıma düşdü. Bir sıra tanınmış tələbə dostlarımla yanaşı, bizim evdə ailədə, həttə nəvələrim belə Nizaməddini yaxşı tanıyırdılar. Onu televizorda görəndə mənə qayır - «baba dostun danışır» deyirdilər. Qəlbimdə bu böyük insana, bu böyük alimə olan sevgimi onlara da aşılamaşdım. Bu gün isə söhbət tamam başqadır. Tanınmış ziyalılarımız Əli Rza və Asif Rüstəmli Nizaməddin Şəmsizadəylə bağlı fikirləri ilə tanış oldum. Bu deyilənlər ürəyimə oldu. Xüsusən Əli müəllimin təklifinə dəstək olaraq bildirirəm ki, bu böyük ziyalımızın - Nizaməddin Şəmsizadənin bu gün dövlət qayğısına ciddi ehtiyacı var. Mən qəlbən inanıram ki, humanist dövlətimiz bu azərbaycançı ziyalımızı öz diqqətində saxlayacaq. Həmişə belə olub, yenə də belə olacaq. Qoy çox hörmətli dostum və qardaşım Nizaməddin də buna inansın. Çünki xalqımızın ona çox böyük ehtiyacı var!

Əli Rza Xələfli: - Hörmətli Ələddin Əzimli, çox sağ ol ki, professor Niza-

Amma bir suala cavab vermək lazım gəlir. Bəyəm bu məsələnin həllindən ötrü dövlət başçısına xüsusi müraciət ünvanlanmalıdır? Dövlətin əlaqədar qurumları bu insanın xidmətlərindən xəbərsizdirlərmi?

Əli Rza Xələfli: - Çox sağ olun, Aydın bəy... Ədəbi-mədəni mühit böyük alimi yaxşı tanıyır... Sadəcə dediyiniz amil ətəltə səddini aşıb ədalətə yol açmır...

Nazim Nəsrəddinov: - Həmişə elmi rəyasətdə olan Nizaməddin... Mən Nizaməddin müəllimi ilk dəfə 1977-ci ilin fevralında görmüşəm. Azərbaycan SSRİ Elmlər Akademiyasının iki institutunu Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu və Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun görkəmli tədqiqatçı Qulam Məmmədlinin «İmzalar» kitabının müzakirəsinin keçirildiyi gün idi. Müzakirə aspirantı olduğum Dilçilik İnstitutunun direktoru, akademik M.Şirəliyevin kabinetində keçirilirdi. Kabinetdə oturmağa yer qalmamışdı. Ayaq üstə dayananlar oturanlardan çox idi. Mən də və tanımadığım cavan bir oğlan da içəriyə çöldən boylanırdıq. Müzakirə hələ başlamamışdı. Bekarçılıqdan bir-birimizlə ünsiyyət qururduq. Bu gənc Ədəbiyyat İnstitutunda işləyirdi. Adı da Nizaməddin idi. Səmimi münasibətimiz olan akademik Kamal Talıbzadə sonralar həmişə onun haqqında fəxrli danışdı. ...İş elə gətirdi ki, mən çətinliklə içəri keçdim. Müzakirəyə qoşula bildim. Nizaməddin isə dəhlizdə qaldı. Aradan bir neçə il keçəndən sonra Nizaməddini həmişə rəyasətdə gördüm. Nizaməddinin elmi inkişafı onu tanıyanların hamısını sevindirir. İnanıram ki, Nizaməddinə dövlət səviyyəsində qayğı göstəriləcək. O yenidən öz elmi düşüncələri ilə hamımızı düşündürəcəkdir. 27.10.2018".

Şakir Albalyev: Mən Əli Rza Xələflinin «Vulkan yatağında közlər yanırdı»

yazısını oxudum və həmin yazı ilə təqdim olunmuş fotosəklə baxdım. Bu gün də ayrı-ayrı televiziya verilişlərində ecəzkar çıxışları ilə ətrafı özünə çəkən Nizaməddin Şəmsizadə ilə yazıdakı və fotodakı Nizaməddin Şəmsizadənin arasında dünya-ələm fərq vardı. Bu, əlbəttə, dövrümüzün görkəmli alimi ilə bağlı sarsıdıcı təsir göstərən bir mənzərə yaradır. Açıq, xəbər mənim özümü də çaş-baş saldı. Necə deyirlər, həyatın zərbələrlə Nizaməddin Şəmsizadəni yıxa bilməyinə inanmadım. Amma acılıq həyat qismətidir. Bu günün real həyatı Nizaməddin Şəmsizadənin faciəli durumunu göstərir. Biz görək bu duruma biganə qalmayaq. Düşünürəm ki, Əli Rza Xələflinin harayını müvafiq qurumlar eşitməlidir. Ancaq təkcə bununla iş bitmir. Az-çox imkanlı adamlar da mədəni borc kimi bu haraya cavab verməlidirlər. Cavab isə birmənalıdır - biz görək Nizaməddin Şəmsizadəni təkcə buraxmayaq!

Əli Rza Xələfli: - Açıq, mən mühiti - əlbəttə, ədəbi mühiti çox durğun və ölü sükutu içində gördüm. Professor Nizaməddin Şəmsizadə haqqında «Vulkan yatağında közlər yanırdı» yazısını ədəbi ictimaiyyətə, bir az da dəqiq desəm, cəmiyyətə çatdırandan sonra bir çox mətləblər mənə aydın oldu.

Mən deməzdim ki, ədəbi ictimaiyyət öz susqunluğunu təsdiq elədi, yox, ədəbi mühitdən az səs gəlmədi.

Filologiya üzrə elmlər doktoru, yazıçı Elçin MEHRSSLİYEV məxsusi olaraq qəzetdə dərc olunan yazıdan sonra telefon açdı. Onun dediklərini «Kredo»nun oxucularına çatdırmağı özümə borc bilirəm: «- *Açıq, mən Nizaməddin Şəmsizadənin xəstəliyini haqqında eşitmişdim, ancaq vəziyyətin bu qədər kritik və faciəli durumda olduğunu bilmirdim. Heç bunu təsəvvür edə bilməzdim. Ancaq «Kredo» qəzetindəki «Vulkan yatağında közlər yanırdı» yazısını oxuyanda dəhşətə gəldim. Bu yazı məni sarsıtdı. Mən düşünürəm ki, bütün faciələr insan taleyini ilə bağlıdır. O yerdəki insanlar digərlərinin gözləri qarşısında bəlaya düşər olurlar. Və onu görənlər özlərini görməzliyə vururlar. Mən bununla barışa bilmərəm. Əzizim, Əli Rza Xələfli, çox xahiş edirəm, bələdçi ol, bu günlərdə N.Şəmsizadə ilə görüşə gedək. O ki, qaldı Azərbaycanın görkəmli aliminə köklü surətdə necə kömək etmək olar... Bu məsələ düşünürəm ki, hökumətin müvafiq qurumların diqqətindən kənarda qalmayacaq...»*

Bu sözlər Elçin Mehroliyəvə məxsusdur. Bir müasirin digər müasir haqqında dedikləridir. Və bu sözlər eyni zamanda Nizaməddini tanıyan və onun kimliyini bilən onlarca şəxslərin telefon açmaları ilə dediklərinin mahiyyətini ifadə edir.

Azərbaycan cəmiyyətinə - bu cəmiyyət təkcə Şimali Azərbaycan ərazisinə şamil olunmur - dünya azərbaycanlılarına ünvanlanan bir ad kimi müraciət etməkdə məqsədimiz budur ki, milli ruhunu Azərbaycançılıq ideali ilə gerçəkləşdirən, dövlətin mədəniyyəti əsaslarının formalaşmasında xüsusi xidmətləri olan professor Nizaməddin Şəmsizadəni təkcə qoymayaq. Onun ağırlarını heç olmasa, mədəni olaraq bölək, paylaşaq.

Kimliyimiz özümüzə - xalqımıza, vətənimizə münasibətdə özünü göstərir. Əgər bu düşüncə qədərincə yetərlidirsə, onda Nizaməddin Şəmsizadə kimi ziyalılara münasibətdə də kimliyimiz öz təsdiqi tapır.

zi bitməyib... Bütün yazıların sonuna Tanrı nöqtə qoyur.

Mətni təqdim etdi:

Əli Rza Xələfli

07.11.2018